

Regeringskansliet
s.remissvar@regeringskansliet.se
s.hc@regeringskansliet.se

Yttrande över förslag om avskaffande av krav på matservering och eget kök vid servering av alkohol

Er beteckning: S2025/01618

Sammanfattning

Länsstyrelsen Gävleborg har fått begäran om yttrande över förslag om avskaffande av krav på matservering och eget kök vid servering av alkohol.

Länsstyrelsen är i grunden positiv till utredningens ambition att minska kostnaderna för restauranger och gynna tillväxten i branschen. Myndigheten tillstyrker delvis, men bedömer att förslaget om att helt avskaffa kraven i 8 kap. 15 § är en stor förändring och att mer utredning krävs. Alternativa ändringsförslag lämnas gällande vissa delar, i enlighet med SOU 2024:23 En trygg uppväxt utan nikotin, alkohol och lustgas. Övriga förslag avstyrks eller lämnas utan kommentar.

Länsstyrelsens synpunkter

4.1.4 Krav på ett varierat utbud av maträtter

Länsstyrelsen delar utredningens ståndpunkt att matkravet innebär en stor kostnad för tillståndshavarna, både kopplat till personal, lokaler och att ett *varierat utbud av maträtter* ska erbjudas fram till kl. 23. Att helt ta bort matkravet vore en allt för omfattande förändring och myndigheten föreslår i stället mildrade regler i enlighet med förslagen i SOU 2024:23 *En trygg uppväxt utan nikotin, alkohol och lustgas*. En sådan förändring skulle innebära att gästerna i stället ska erbjudas *flera olika rätter* samt att fullgod meny endast behöver erbjudas fram till klockan 22.

5.1 Kravet på matservering och eget kök avskaffas

Länsstyrelsen delar utredningens uppfattning att kökskravet är förenat med stora kostnader för verksamhetsutövare, både i investeringsfasen men även för löpande skötsel och användning. Det innebär också ett hinder för möjligheterna för verksamhetsutövare som äger flera serveringsställen att samordna och mathanteringen i ett centralkök. Vidare stoppar det möjligheten att välja att köpa in maten från olika leverantörer till sin restaurang.

Att avskaffa kravet på kök och mat riskerar dock att leda till en i förlängningen negativ effekt på folkhälsan. Det skulle öppna för helt nya typer av verksamheter att servera alkohol som tidigare inte haft möjligheten. Det kan gälla exempelvis skönhetssalonger, butiker, bensinstationer, korvkiosker eller lekland, vilket inte kan vara förenklingsrådets avsikt.

Länsstyrelsen delar utredningens bedömning att de föreslagna förändringarna kommer att leda till en snabbare tillväxt av antalet serveringsställen. I kombination med nya typer av serveringsställen kan det leda till att det skulle serveras alkohol i miljöer där barn och unga vistas i större utsträckning.

Genom att väsentligt sänka kraven för att få tillstånd kan konkurrensen komma att öka vilket i sin tur pressar priserna på alkohol i restaurangmiljö. Detta riskerar att leda till de tillståndshavare som investerat i kök och matservering får en svårare konkurrenssituation gentemot de ställen som från början valt att fokusera på endast alkoholservering. Denna effekt kan bli extra kännbar i mindre kommuner med färre ställen och mindre kundbas.

I utredningen framgår att Förenklingsrådet genomfört intervjuer med företrädare för branschen, bland andra näringslivsorganisationer och restauranger. Det framkommer inte att information skulle ha inhämtats från exempelvis kommunala tillsynsfunktioner och andra närliggande myndighetsfunktioner. Underlaget riskerar därmed att bli ensidigt och att det främst utgår ifrån branschens perspektiv. Utredningen gör detaljerade jämförelser med utvecklingen i Finland, men det saknas en bredare analys av de alkoholpolitiska effekterna av förslagen i Sverige. Länsstyrelsen gör bedömningen att det behövs ytterligare utredning med ett bredare folkhälsoperspektiv innan förslagen genomförs i sin helhet. Det behöver också göras en tydligare barnkonsekvensanalys.

Länsstyrelsen bedömer att det i stället går att behålla en mildrad variant av kökskravet i syfte att underlätta för branschen i enlighet med utredningens intention men samtidigt skydda folkhälsan. Kravet bör ändras så att det endast krävs tillgång till kök och att det inte behöver vara i direkt anslutning till serveringsstället. På så vis kan tillståndshavare på olika sätt ingå samverkan med andra verksamheter och dela kök när så är lämpligt.

Om utredningens förslag genomförs bedömer länsstyrelsen att kommunerna i ökad grad behöver utreda och kunna avslå tillståndsansökningar med motiveringen skydd av barn och unga enligt 8 kap. 17 § alkohollagen. För att underlätta detta bör skydd av barn och unga skrivas in som en grund för att vägra serveringstillstånd i paragrafen.

5.2 Kravet på lämpligt antal sittplatser och yta som får tas i anspråk av drinkbar tas bort

Länsstyrelsen avstyrker förslaget om att ta bort kravet på sittplatser. Ett grundläggande krav på serveringslokalen är att den ska vara överblickbar, vilket till stor del möjliggörs genom att gästerna sitter ner. Med god överblick kan personalen förhindra överservering och servering till minderåriga.

5.3 Kravet på att tillhandahålla tillredd mat vid catering bör kvarstå men kravet på eget kök tas bort

Länsstyrelsen avstyrker förslaget och bedömer att det även vid cateringverksamhet bör ställas krav på tillgång till ett kök. Om kökskravet tas bort blir det möjligt att bedriva cateringverksamhet från ett kök i det egna hemmet. Med hänsyn till 2 kap. 6 § regeringsformen samt artikel 8 i Europakonventionen (rätt till skydd för privat- och familjeliv) så har kommunen inte möjlighet att utföra tillsyn i privata bostäder. Denna typ av verksamhet skulle därmed kunna undvika kontroll av regelefterlevnaden vilket leder till konkurrensfördel gentemot övriga verksamheter.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av länsråd Veronica Lauritzsen med handläggare Christian Sohlberg som föredragande. Enhetschef Pernilla Bylund har medverkat.